
FAMILIEWEEKEND CP-FORENINGEN JULI 2025

Stine Lie Haukås

Nevropsykolog ved avdeling for habilitering barn og unge

Sykehuset Telemark

INNMELDTE TEMA

Sorg over et annerledes liv
som familie.

CP-kog. Skjulte vansker.
Eksekutive funksjoner,
rom- og retningssans,
konsentrasjon, lærevansker.
- Hvordan teste og
tilrettelegge?

Psykisk helse

Verktøy for å møte barnets
følelser og spørsmål knyttet
til diagnosen.

Smerte

Hvordan ta vare på seg selv
og barnet

Hvordan takle at barnet
kjenner på manglende
mestringsfølelse, trenger
hjelp i det sosiale og klarer
mindre enn andre barn

Sammenlikning med
søsken.

FORELDRE

- Et barn kommer til verden
 - Et foreldrepar dannes
 - En familie etableres

 - I overgangsperioder oppstår nye tanker og verdier. Disse bearbeides og forankres slik at de kan bli en del av individets nye identitet.
 - En ny tidsalder begynner.. «*Vi flyttet inn i huset når Emma var 2 år*»
-

-
- Lenge før barnet blir født, blir det til i foreldrenes indre tanker, følelser og fantasi.
 - På denne måten dannes en relasjon til barnet og det fungerer som mental trening til foreldrerollen.
 - I fantasien reiser man inn i fremtiden og forestiller seg forskjellige situasjoner med barnet.
 - *Hvem skal han leke med i barnehagen?*
 - *Hvor skal hun lære å sykle?*

EN DIAGNOSE

- *«Mange tenker at diagnoser bare handler om å tilpasse seg en ny situasjon. Men det handler også om å bevege seg bort fra en gammel drøm» (Hedvig Montgomery)*
- *«Å få diagnosen var som å falle utfor et 500 meters stup. Også skulle du på en måte reise deg, børste deg- og gå videre!»*
- *«Etter et halvt år fikk vi vite diagnosen. Det var et sjokk. Vi var helt slått ut i flere måneder».*

CEREBRAL PARESE (CP)

En samlebetegnelse for forstyrrelser i kroppens bevegelsesmønster som forårsaker aktivitetsbegrensning. Årsaken er en ikke-progredierende hjerneskade som har oppstått under svangerskapet eller i innen de første to leveår.

2,2 per 1000 levendefødte. Ca. 120-130 barn hvert år.

RISIKOFAKTORER FOR CP

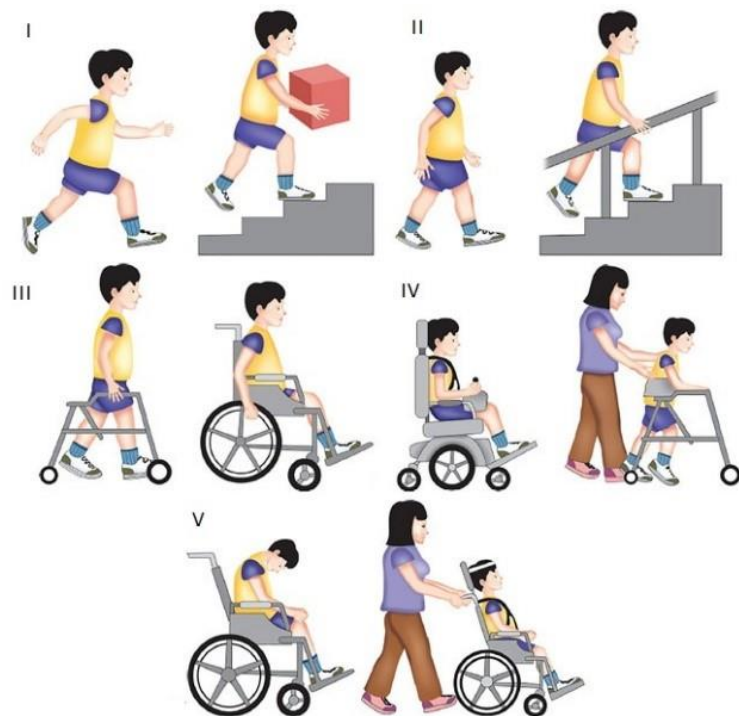
Før fødsel	I nyfødtperioden	Etter nyfødtperioden. Før fylte 2 år
Genetikk	Prematuritet	Traumatisk hjerneskade
Flerlingsvangerskap	Neonatal encefalopati - Hypoksisk iskemi - Hjerneslag - Kramper	Infeksjon - Encefalitt/Meningitt
Medfødte misdannelser	Infeksjon	Komplikasjon etter kirurgi
Intrauterin veksthemming	Alvorlig gulsott	Hjerneslag
Infeksjoner	Alvorlig hypoglykemi	

3 SUBGRUPPER

- Spastisk kvadriplegisk
- Dyskinetisk
- Ataktisk

GMFCS NIVÅ

Kognitivt nivå

OFTEN MER ENN MOTORIKK..

De motoriske forstyrrelsene ved CP er ofte ledsaget av forstyrrelser i:

- Sansing
- Kommunikasjon
- Persepsjon
- Atferdsvansker
- Epilepsi
- Sekundære muskel-/skjelettplager.

Kognisjon

CP KOG – INDIVIDUELT TILPASSET OPPFØLGING

- Fange opp kognitive vansker på et så tidlig stadium som mulig, slik at man kan sikre god utvikling og forebygge skjevutvikling.
 - Resultatene brukes aktivt for å tilrettelegge i barnets barnehage/skolehverdag
 - Øke kunnskapen om barnets styrker og utfordringer
-

KOGNISJON

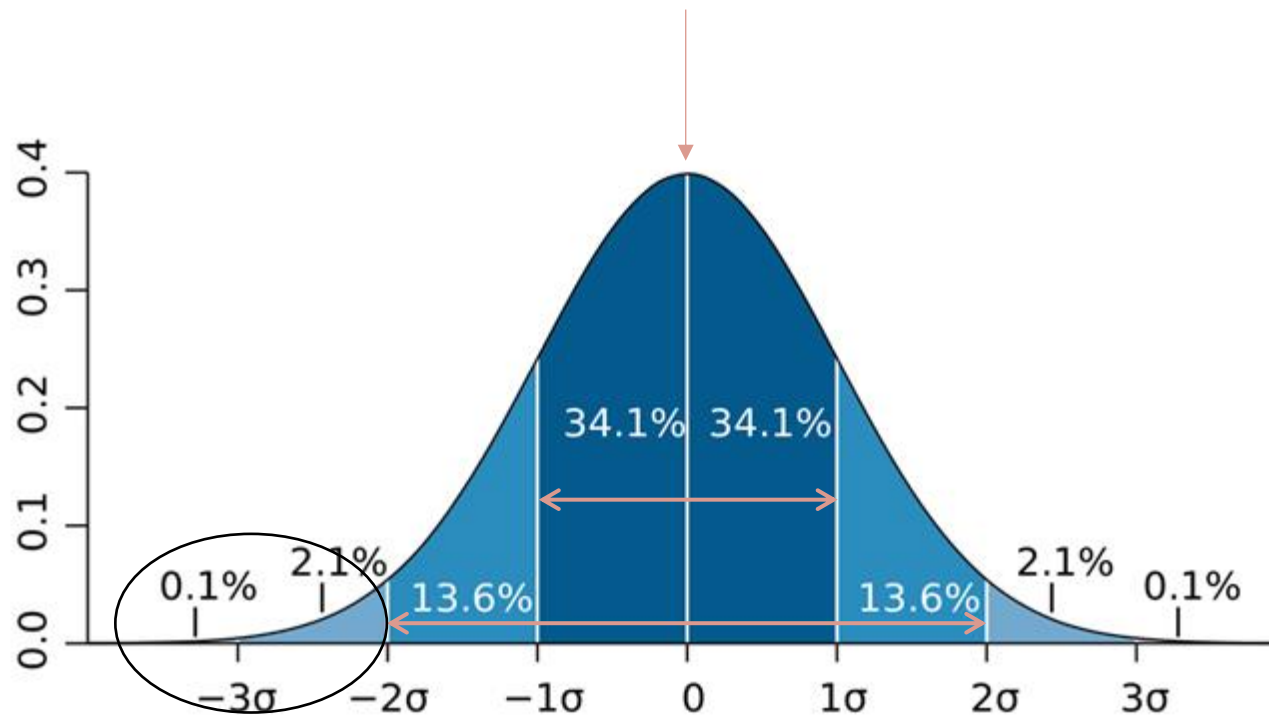
Kognisjon handler om hvordan vi tilegner oss og bruker kunnskap.

- Oppfatte informasjon fra sansene
- Oppmerksomhet
- Hukommelse
- Mentalt tempo
- Problemløsning
- Språk

HVORDAN FINNE UT?

- Kognitive tester
 - Tester delene i hjernenettverket
 - Måler helhetsfunksjon
 - Måler tempo
 - Adaptiv kartlegging og komperentopplysninger (skole/barnehage og hjem)
 - Observasjon(er)
 - Journalgjennomgang
-

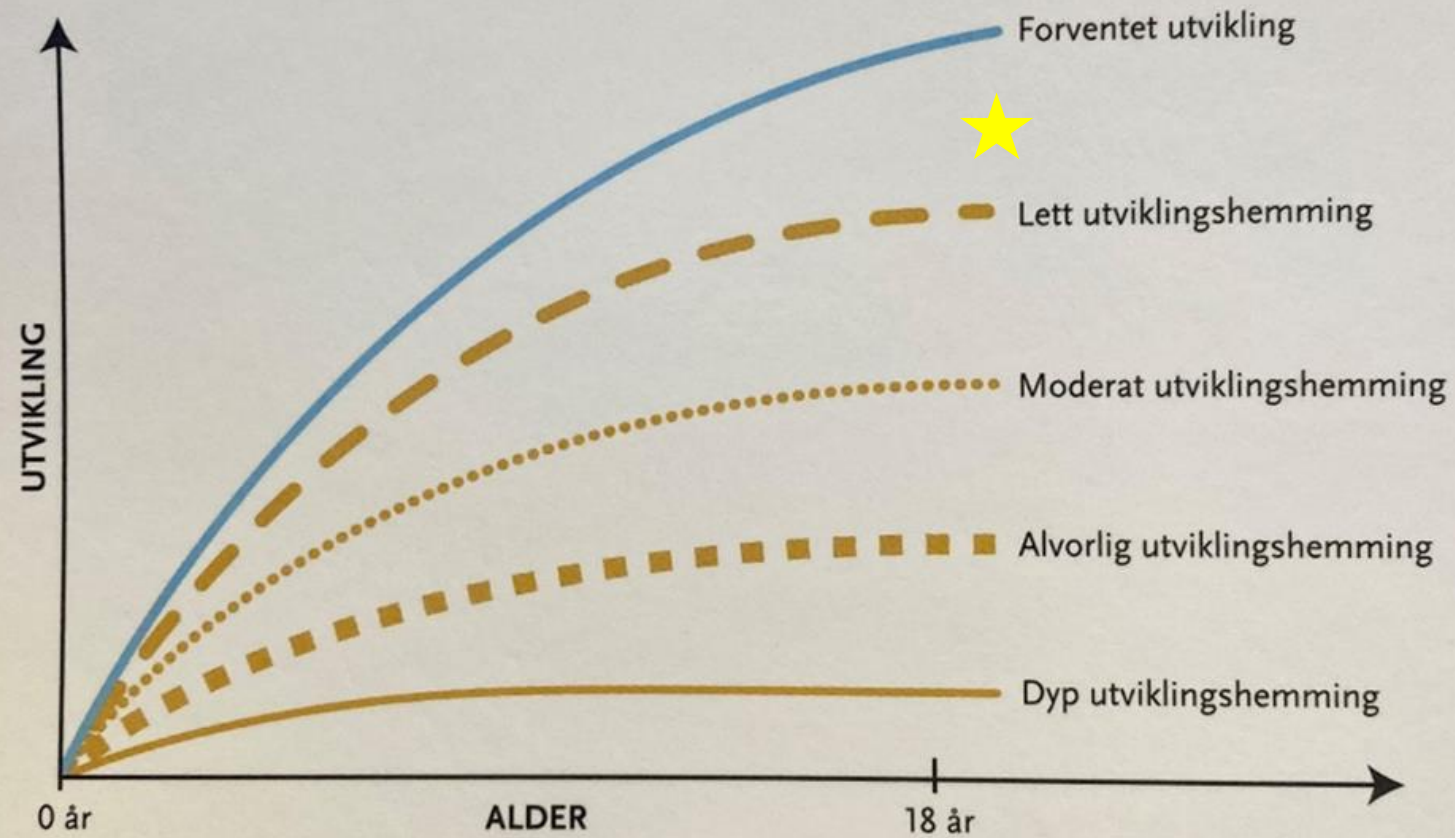
NORMALFORDELINGSKURVEN

Utvikling

- Barn utvikler seg i forskjellig tempo
 - noen lærer raskt og noen trenger mer tid
- Det varierer hvor vanskelige ferdigheter barn kan lære

EN TYPISK KOGNITIV PROFIL

- Kognitive vansker forekommer ofte og kommer gjerne til syne fra skolealder
- Globale versus spesifikke kognitive vansker
 - Visuospatiale evner
 - Eksekutiv fungering
- Ofte styrke innen språkfunksjon
 - Risiko for overvurdering (og undervurdering)

VISUOSPATIALE EVNER

- Rom- og retning
 - Koordinasjon
 - Danne mentale bilder
 - Oppfatte romlige forhold (avstand, størrelse)
 - Tolke nonverbale signaler (kroppsspråk, ansiktsuttrykk)
-

EKSEKUTIV FUNKSJON

- Å sette seg mål
 - Å planlegge og utvikle strategier
 - Å organisere kunnskap og inntrykk
 - Å løse problemer
 - Å evaluere, vurdere og endre atferd
 - Å regulere følelser
 - Å endre perspektiv
 - Å holde styr på flere perspektiver/tanker samtidig
 - Å stenge ute forstyrrende inntrykk
 - Å konsentrere seg over tid
-

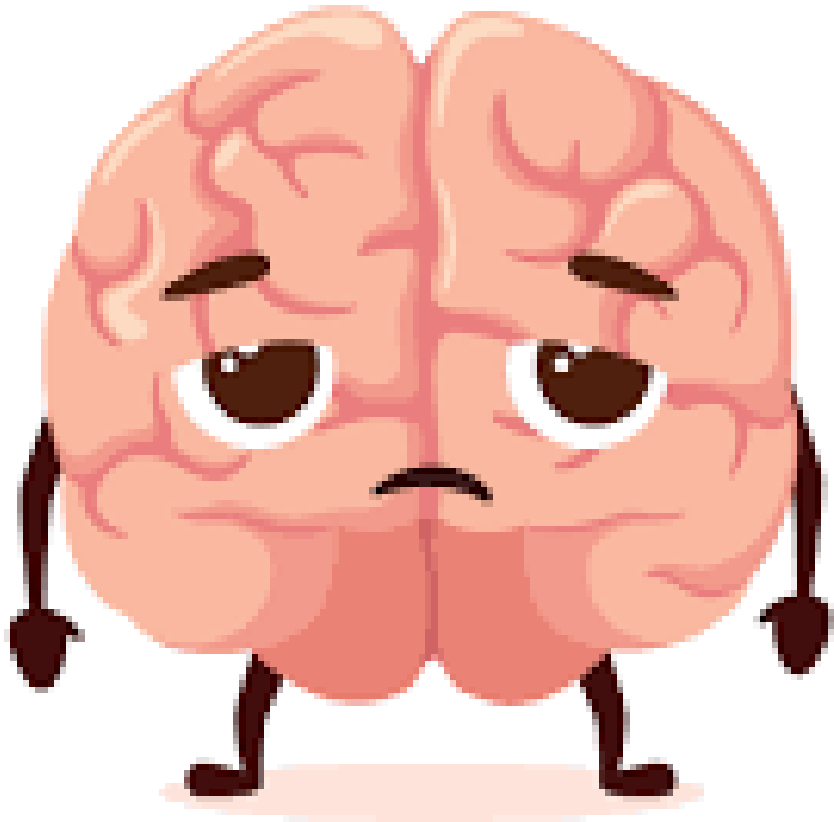
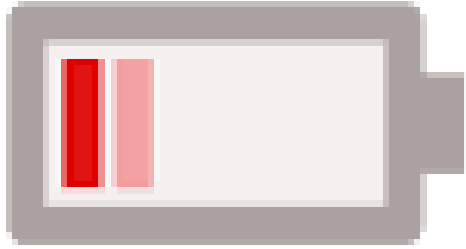
EN HVERDAG MED KOGNITIVE VANSKER

Innenfra

Utenfra

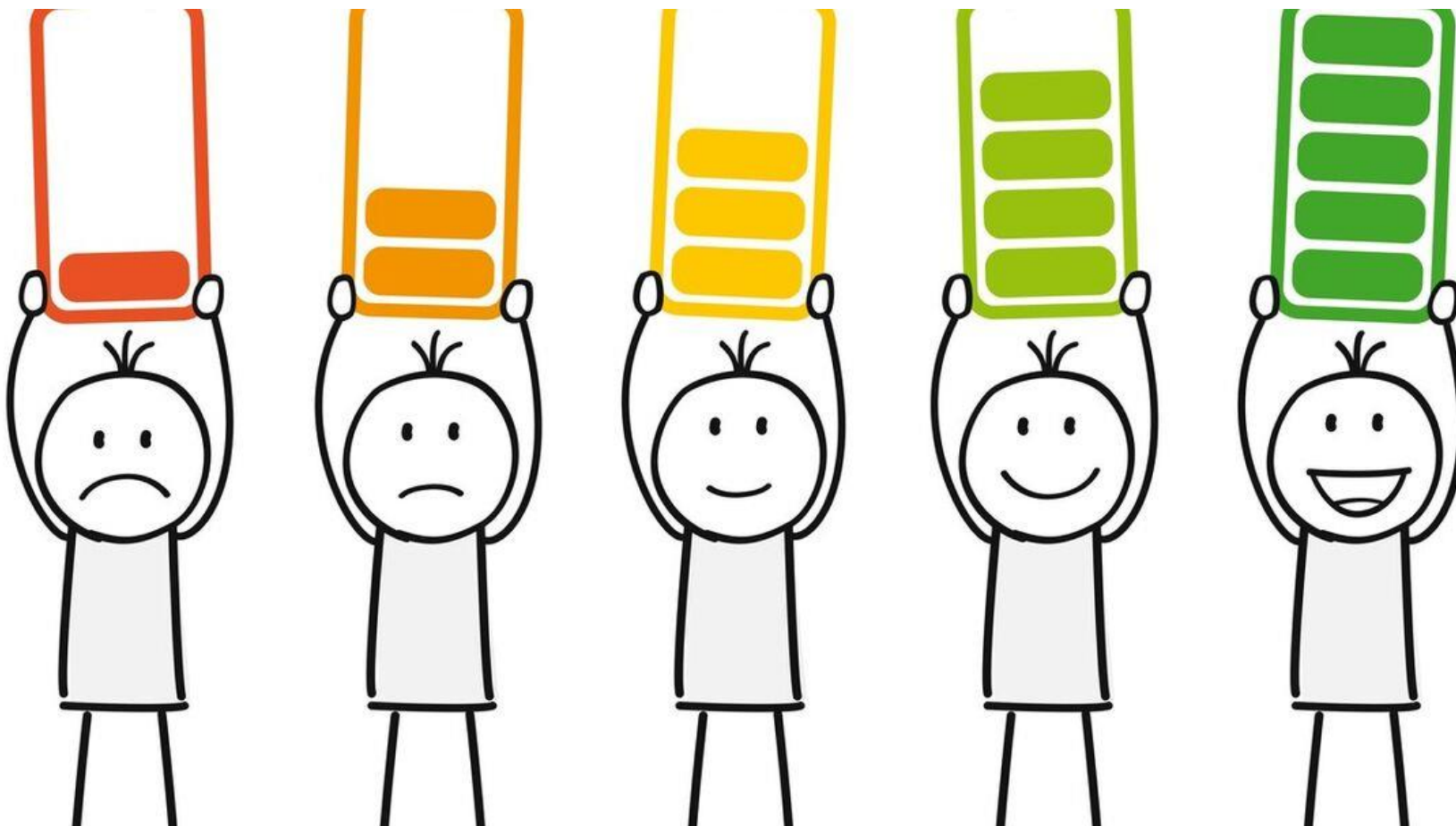
	Innenfra	Utenfra
Konsentrasjonsvansker	Kan ikke holde konsentrasjonen i samtalen	Hun hører ikke etter hva jeg sier, det er ikke interessant
Vansker med å komme i gang	Klarer ikke starte med hverdagens oppgaver	Hun er lat og vil ikke
Nedsatt tempo	Ting tar mye lengere tid	Hun er doven
Initieringsvansker	Klarer ikke å ta initiativ til aktiviteter	Hun er umotivert
Hukommelsesvansker	Husker ikke hva jeg ble fortalt sist vi møttes	Hun bryr seg ikke
Oppmerksomhetsvansker	Gjør så godt jeg kan, men det blir ikke alltid helt riktig	Hun er slurvete
Reguleringsvansker	Vanskelig å styre meg selv når jeg er ivrig og kan avbryte andre	Hun er egoistisk

KOGNITIV OVERBELASTNING

- En hjerne som må arbeide ekstra hardt blir forttere sliten

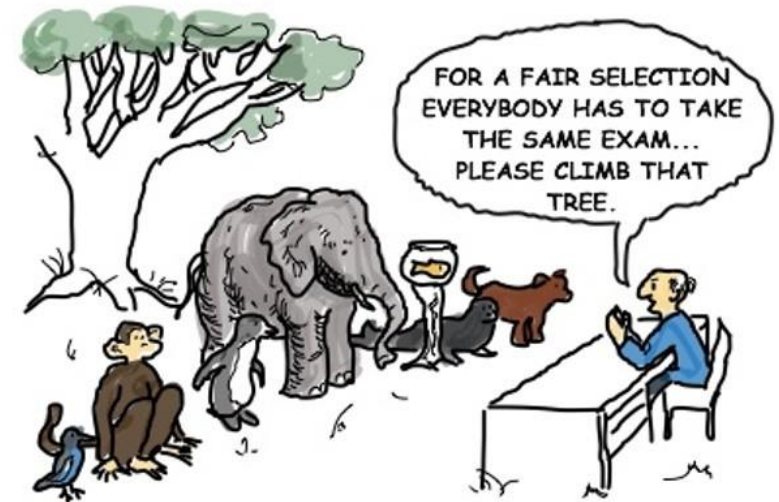
ENERGIØKONOMISERING/BALANSE

HVORDAN TILRETTELEGGE?

- Styrker kompenserer for svakheter
- Godt samarbeid mellom hjem og skole (med tanke på energibalanse)
 - Ansvarsgruppe/Koordinator

Legge til rette for og skape gode mestringsopplevelser

LAV MESTRINGSFORVENTNING

LÆRT HJELPELØSHET

- Forskning gjort på 70-tallet av Martin Seligman
- Forstadium til depresjon

PSYKISK HELSE

- Økt risiko for psykisk uhelse
 - Særlig i overgangssituasjoner

Begrensninger i hverdagen

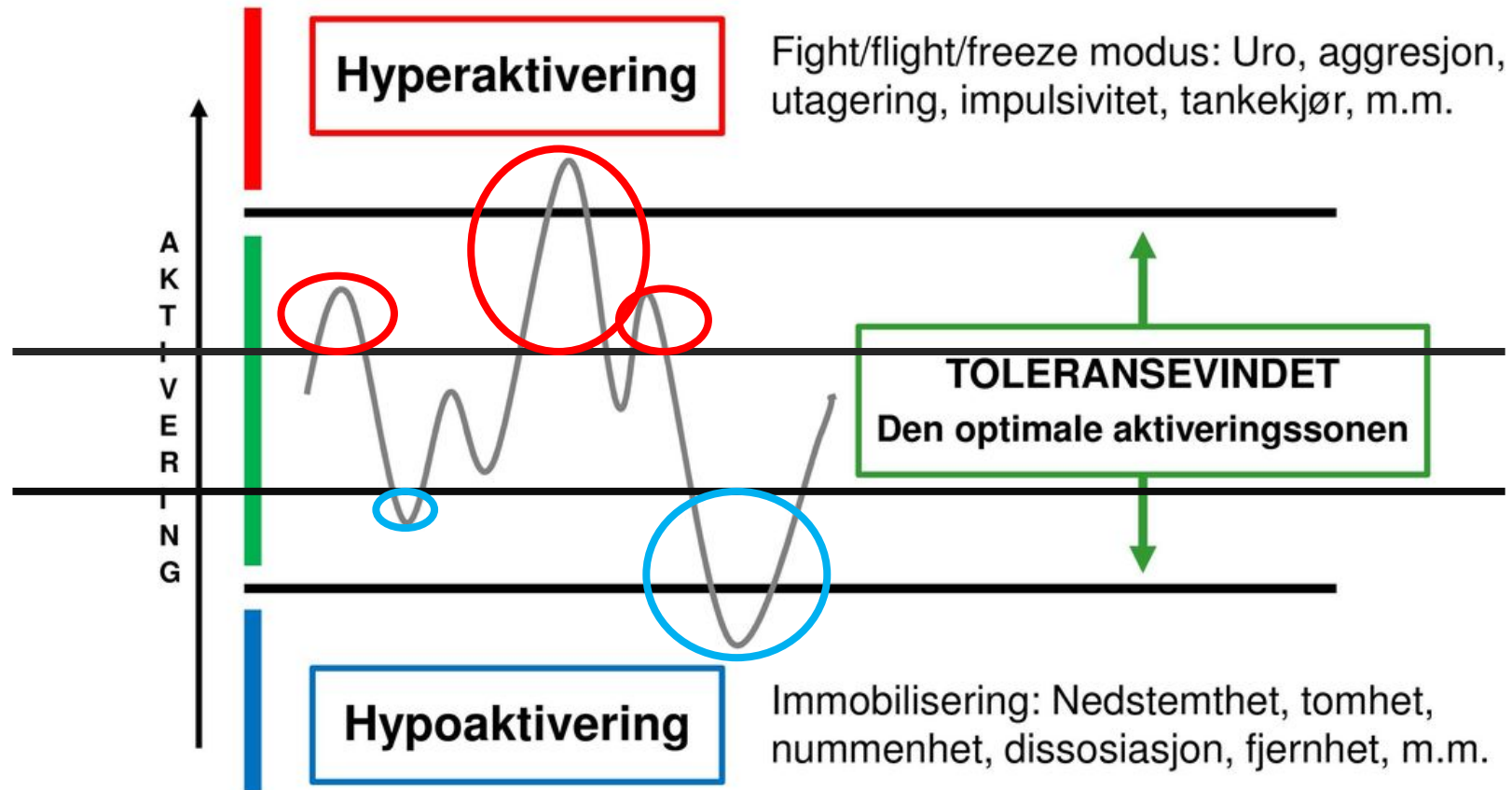
Fysiske
Slitenhet/fatigue

Annerledeshet

Smerter

Perioder borte fra det sosiale fellesskapet

Toleransevinduet

Smerter
Slitenhet
Sosiale utfordringer
Søvn
Epilepsi

VERKTØY

- Kunnskap om egne begrensninger og styrker
 - Mestringsopplevelser
 - Nok energi
 - Størstedel av tiden bør være innenfor eget toleransevindu
 - Sosial tilhørighet
 - Deltakelse i egen tilrettelegging

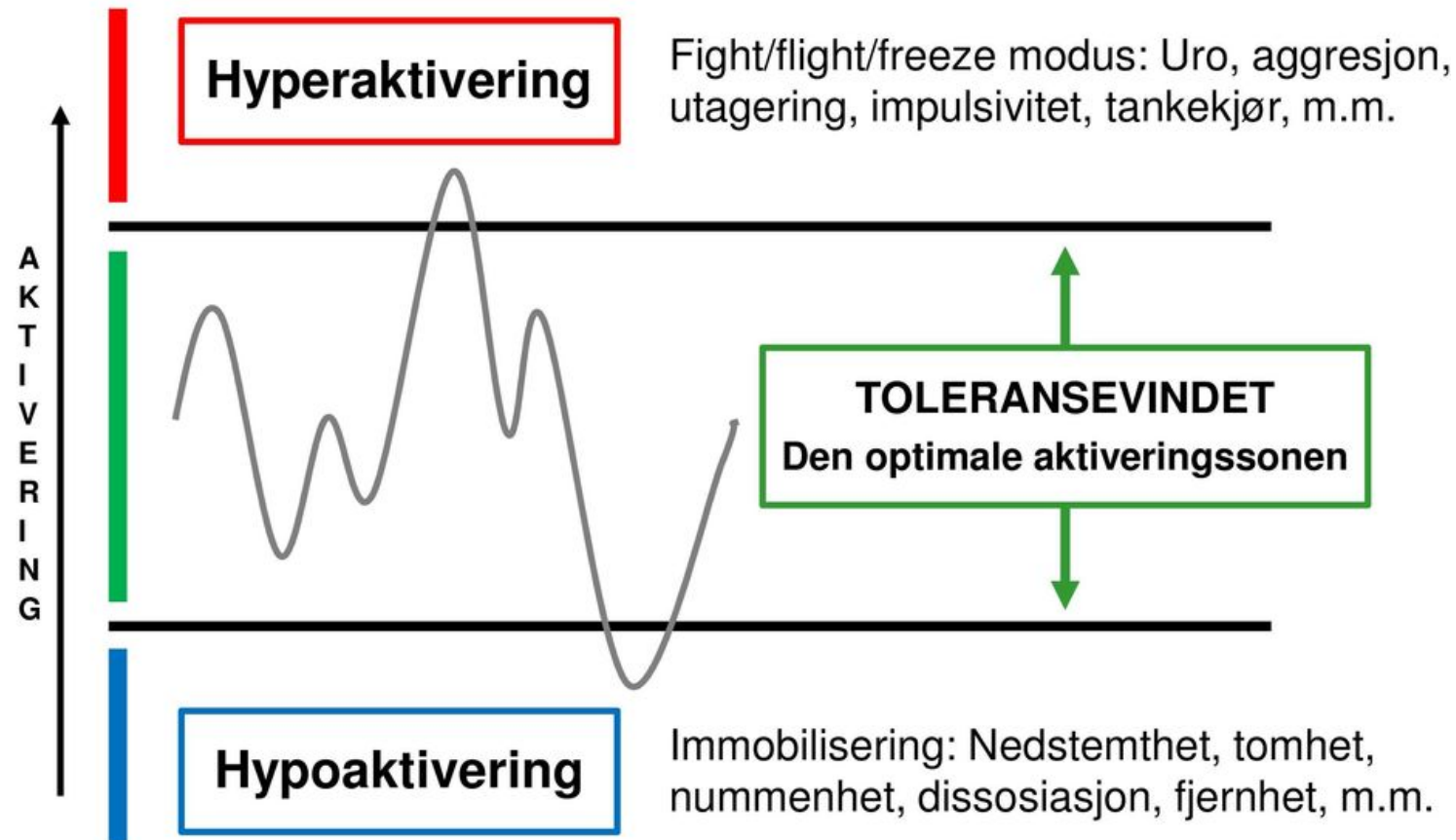
 - Tips:
Trafikklyskalender
-

FREMTIDEN

- Ikke-progredierende skade
- Skade på en ung hjerne hvor mye enda ikke er ferdig utviklet.
- Det er ca. hundre milliarder nerveceller i menneskets hjerne. Gjennom utviklingen dannes det tusenvis av utløpere og forbindelser mellom disse cellene.
- Overgangsperiodene er ekstra sårbare perioder

Toleransevinduet

SØSKEN

TIPS VIDERE

- Avlastning
- Toleransevinduet – energibalanse

REFERANSER

- FRAMBU
- CP NOR/ Helsedirektoratet
- «Graviditetens muligheter» Margareta Brodèn
- «Den interaktive hjernen hos barn og unge» Anne Grete Urnes